

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1894. Första Kammaren. N:o 3.

Onsdagen den 24 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 12,30 e. m.

Herr statsrådet friherre *Åkerhielm* aflemnade

dels Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om krigsdomstolar och rättegången derstädes den 11 juni 1868;

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 16 § i lagen angående lösdrifvares behandling den 12 juni 1885;

3:o) med förslag till lag om tillägg till § 26 mom. 1 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883;

4:o) med förslag till lag rörande främmande trosbekännares öfvergång till svenska kyrkan;

5:o) med förslag till lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka;

6:o) med förslag till lag angående tiden för allmänna författningars trädande i kraft;

7:o) angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse inom Gotlands län;

8:o) med förslag till ny förordning angående mantalsskrifning;

9:o) med förslag till förordning angående husbondes eller arbetsgifvares ansvarighet för tjenares eller arbetares personliga utskylder;

10:o) med förslag till vissa ändringar i förordningen angående mantalsspenningarnes utgörande den 24 april 1863;

11:o) angående anslag till fullbordande af artillerietablissemmentet i Östersund;

12:o) angående gränsreglering emellan den citadellet i Landskrona tillhöriga mark och Landskrona stad;

13:o) med förslag till utgiftsstat för postsparbanken;

14:o) angående rätt till ålderstillägg för jägmästaren i Kalix revir A. R. Brodin;

15:o) angående flyttning af Sillre skogsskola med mera;

16:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

17:o) angående försäljning af den kronan tillhöriga, från ett halft mantal frälse Bengtstorp n:o 1 i Mörbylånga socken af Kalmar län afsöndrade lägenheten Bengtstorp n:o 2;

18:o) angående upplåtelse till Gefle stad af den kyrkoherden derstädes på lön anslagna åker eller vretjord;

19:o) angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Ekeby i Ekeby socken af Östergötlands län;

20:o) angående afsöndring af jord från förra kompanichefsbostället ett mantal Suntack Porsagården, Klockaregården och Klostergården i Skaraborgs län;

21:o) angående upplåtelse å Grängesbergs grufskog af mark till begravningsplats m. m.;

22:o) angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Vasabygget n:o 1, $\frac{1}{3}$ mantal, i Kristianstads län; samt

23:o) angående en särskild tilläggsbevillning för år 1895;

dels ock Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga skrivelser till Riksdagen:

1:o) i anledning af tre vid sistförflutna riksdag beslutade lagförändringar; och

2:o) om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet.

Justerades protokollet för den 17 i denna månad.

Herr talmannen tillkännagaf, att han jemlikt kammarens beslut låtit å kammarens vägnar efterhöra greve Lagerbjelkes och hans excellens friherre Bildts helsotillstånd, samt att, enligt denna dag ankomna meddelanden, den sistnämnde vore mycket på bättringsvägen men fortfarande sängliggande, under det att greve Lagerbjelkes tillstånd vore oförändradt; och tillade herr talmannen, att förfrågningar rörande de sjukes tillstånd tills vidare komme att å kammarens vägnar dagligen göras samt att de i anledning deraf meddelade svar skulle hållas kammarens ledamöter till handa genom sekreteraren.

Upplästes ett inkommet sjukbetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, bruksegaren *Ernst Stridsberg* i Trollhättan till följe af sjukdom (refbensbrott) är hindrad att för närvarande infinna sig i riksdagen, intyggas härmed.
Trollhättan den 15 januari 1894.

C. Alfr. Andersson,
extra prov. läkare.

Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 19 innevarande månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof. *Statsverks-
propositionen.*

Herr Pettersson, Fredrik Emil: Herr talman, mine herrar! Då jag i dag begärt ordet, har det skett med en viss tvekan, att tillfället möjligen skulle kunna anses icke fullt väl valdt, då de åsichter jag har att framställa icke röra någon mera allmän fråga utan endast en ganska speciel sådan under fjerde hufvudtiteln. Hvad jag syftar på är de grunder och det sätt, hvarpå det under nämnda hufvudtitel äskade anslag "för anskaffning af nya eldhandvapen åt armén" föreslagits att utgå. Om nu detta anslag af Riksdagen godkännes på det sätt, som i den kongl. propositionen omförmäles, så fastslås derigenom för eu lång följd af år anslaget utgående.

Behöfligheten af arméns förseende med de mest tidsenliga vapen är enligt mitt förmenande sjelfklar, och det är ej heller om anslagsbeloppet jag vill tala, utan, som jag nämde, om de förut-sättningar, under hvilka anslaget i den kongl. propositionen föreslås att utgå. I denna punkt ber jag att få fastslå såsom riktig den princip, Riksdagens statsutskott år 1891 uttalade i sitt utlåtande öfver en i denna kammare afgifven motion, n:r 31, i en liknande fråga, nemligen om anslag till skyndsamt genomförande af beslutad gevärsförändring. Utskottet säger der, att utskottet "anser i likhet med motionären den tid, under hvilken gevärsmodell ombytes, vara för arméns stridbarhet synnerligen kritisk och således beslutad gevärsförändring snarast möjligt böra genomföras". En väsentligt olika uppfattning har gifvit sig till känna i generalfälttygmästarens skrifvelse, som ligger till grund för den kongl. propositionen, enär nämnda myndighet anser sig kunna förordna en öfvergångstid af icke mindre än 12 år, ehuru derefter tilläggas, att det "onekligen är en längre öfvergångsperiod, då det gäller ombyte af arméns hufvudbeväpning, än som man, såvidt generalfälttygmästaren har sig bekant, i något annat land vågat bestämma". Visserligen yttras längre ned, att "framdeles förhållanden kunna inträffa, som göra en mera påskyndad anskaffning af repetervapen utaf nöden". Mot detta sista uttalande beder jag värdsamt få påpeka, att det torde icke vara så alldeles lätt att i farans ögonblick anskaffa nödigt antal vapen; och äfven om detta skulle lyckas, så hinner man icke göra truppen fullt förtrogen med ett sådant nytt vapens användning. För öfrigt är det alltid svårt att påskynda en en gång fastställd plan. Det är icke nog med att

Statsverks-
propositionen.
(Forts.)

anskaffa penningar, det kräfves äfven tid för anskaffande af nya maskiner, inlärande af ett ökad antal yrkesarbetare m. m.; efter den grund, hvarmed man börjat, får man ofta fortsätta. Skulle nu under den långa öfvergångstiden af 12 år ett krig utbryta, så hafva vi i lyckligaste fall att tillgå 100,000 gevär af den ändrade modellen, hvilka alltså räcka till en första uppsättning af faltarmén, men inom kort torde man blifva tvungen att beväpna icke blott en del häraf, utan äfven hela landtstormen med gamla gevär, oaktadt dessa gevär äro erkänt underlägsna alla, med hvilka de kunna komma att täfva. Dertill kommer för öfrigt en ytterligare olägenhet, nemligen i fråga om ammunitionstillgången, enär begge dessa gevär kräfva hvar sin ammunition af olika slag.

Men den långa öfvergångstiden har äfven en annan betydelsefull sida. Kan man hoppas, att den gevärsmo-
dell, som i dag eller i år fastställes att vara genomförd om 12 år, *då skall vara tidsenlig?* Med de hastiga framsteg vapentekniken gör har man allt skäl att frukta, att den stora uppoffringen då icke skall visa sig hafva fört till det afsedda målet, utan att frågan då står på ungefär liknande punkt som nu.

Jag inser nog, hvilken faktor det är som framtvingar förslaget om den långa öfvergångstiden, nemligen den erforderliga anslagssummans storlek; och det är ju värdt stort erkännande, att man på allt sätt söker nedbringa de kostnader, som under denna hufvudtitel hota att växa oss öfver hufvudet. Men på samma gång vågar jag också påpeka, att ändamålet med denna utgift är sådant, att om densamma skall komma till full nytta, så får man icke utportionera den under en lång följd af år; utan om Riksdagen inser behovet af att skaffa tidsenliga gevär, kunde man exempelvis göra på det sättet, att man beviljade den erforderliga summan att utgå med det eller det beloppet för för handen varande budgetsår — årsanslagets storlek beroende af hvad som lämpligen kunde upptäckas samt med hänsyn till de öfriga mest oundgängliga kraf å hufvudtiteln, och kunde man på så sätt i möjligaste mån förkorta den kritiska öfvergångstiden äfven med fara för att möjligen något annat anslag måste för denna tvingande fråga under tiden träda tillbaka. År 1889, då frågan förelåg om förändring af arméns gevär, föreslog generalfältygmästaren en öfvergångstid af 8 år. Detta förslag frångicks dock i den kongl. propositionen, der i stället uttalades den satsen, att gevärstillverkningen bör drivas "i den omfattning statens tillgångar samt förhållandena vid gevärskonstruktions- och ammunitionsfabriken medgifva." Till denna upfattning anslöt sig äfven statsutskottet. Angående den ordningsföljd, hvori de föreslagna gevären skola anskaffas, är ju både rättvist och billigt, att specialvapnen, som för närvarande äro sänst tillgodosedda i detta afseende, finge sitt behof först afhjelpat. Om, som sagdt, ett krig skulle utbryta, så komme specialvapnen att stå med ungefär liknande skjutvapen som svenska infanteriet hade före den beslutade omändringen, enär 1870 års karbiner icke på något sätt förbättrats. Men jag tror, att för sakens framgång hade det varit väl så bra, om frågan stannat vid detta och man

icke hade stält i utsigt beväpning af det stora infanteriet, då denna bestämmelse i alla fall under de närmaste åren äfven i enlighet med den kongl. propositionen endast blifver en organisation på papperet. Och då hade Riksdagen sluppit bestämma sig för ett gevär 1894, som skall vara modernt på samma gång det blir genomfördt vid armén först år 1906.

Statsverks-
propositionen.
(Forts.)

Friherre Klinckowström: Jag har icke begärt ordet vid remissen af den kongl. statsverkspropositionen för att verkställa någon genomgående kritik af densamma. Under de första tio åren, då jag var ledamot af denna kammare, gjorde jag det under den mångskiftande frihandelsregeringen, men nu har jag sedan 1888 upphört dermed, viss som jag är, att under den nya regimen statsutskottet skall med den omsorg och grannlaghet, som det viktiga ärendet fordrar, granska den kongl. propositionen och söka åvägbringa de besparingar, som, jag är säker derom, kunna i icke obetydlig mån verkställas.

Jag har begärt ordet för att något uppehålla mig vid och yttra mig om en enda punkt i statsverkspropositionen, nemligen den som rör *flottans nybyggnad*. Jag är med de två senaste s. k. sjökomitéerna och med herr statsrådet och chefen för kongl. sjöförsvarsdepartementet fullt ense om behöfligheten af den nya sjökrigsmateriel, Kongl. Maj:t nu begär; men i andra punkten nödgas jag skilja mig från hvad Kongl. Maj:t föreslår; och jag skall bedja Kammarern tillåta mig angifva skälen för denna min skiljaktiga mening.

Hvad först beträffar *tiden*, inom hvilken den nya materielen skall vara komplett åstadkommen, tror jag att det är oförsigtigt att ställa denna tid så långt bort, att den torde uppgå till omkring 40 år. Ingen skulle högre än jag önska, att vi icke under denna långa tid blefve hemsökta af något krig, men det är omöjligt att på förhand vara säker derom; och betraktar man de närvarande europeiska förhållandena, är det snarare möjligt, att vi inom dessa 40 år komma att få vidkännas krigets alla ohyggligheter, än att vi skola undgå desamma. Att här inlåta mig på denna fråga tillåter mig hvarken tiden, ej heller finner jag det lämpligt. Men om vid denna riksdag den s. k. norska frågan kommer på tal, skall jag, såvida helsa och krafter tillåta det, gerna stå till tjenst med de upplysningar, som jag måhända kan vara i tillfälle att lemna, för att dermed visa, att ett krig kan möjligen ganska snart stå för dörren.

Det är därför jag finner det vara olämpligt att på så lång tid, som den nu föreslagna, ställa anskaffningen af denna materiel, hvilken materiel dock är den *minsta möjliga* för att kunna med någon framgång skydda våra sjöprovinser, ända från Haparanda till Ystad, en längd af 150 mil, och att icke hafva denna materiel i beredskap så snart det låter sig göra. Detta är mycket obetänksamt af statsmagterna.

På sätt jag under fortgången af mitt anförande tror mig kunna visa, kan en betydligt fortare anskaffning af denna materiel ega

Statsverks- rum, om det förslag kommer att gillas, som jag här nedan skall
propositionen. framställa.
(Forts.)

Såsom herrarne litet hvar, som studerat den kongl. propositionen och synnerligast sjöministrerns yttrande till statsrådsprotokollet under 5:te hufvudtiteln, torde finna, skulle vi, utom den sjökrigsdugliga materiel, som vi redan ega, behöfva, för att fylla det behof, som vederbörande sakkunniga myndigheter ansett vara det minsta möjliga för att kunna skydda våra kuster emot sköfling och upprätthålla vår neutralitet:

12 pansarbåtar à	3,190,000 kr.	=	38,280,000 kr.
24 1:a klassens minbåtar à	215,000 „	=	7,550,000 „
11 2:a „ d:o à	105,000 „	=	1,555,000 „
6 avisofartyg à	880,000 „	=	5,220,000 „
			eller tillsammans 52,275,000 kr.

Med det anslag Kongl. Maj:t här nu begärt, eller 10¹/₂ millioner kronor under loppet af 5 år, kan, på sätt statsrådsprotokollet äfven angifver, endast en mindre del af denna stora sjökrigsmateriel anskaffas, så att vi i slutet af detta sekel icke skulle hafva mera än exempelvis 6 pansarbåtar och åtskilliga 1:a och 2:a klassens minbåtar, ett transport- och några få avisofartyg. Det är ju påtagligen för litet att efter 5 år icke disponera ett större antal fartyg, och jag är säker, att de sakförståndige inom denna kammare skola med mig vitsorda behofvet af vida större sjögående krigsmateriel, såvidt vi med någon framgång skola kunna skydda vår sjelfständighet.

Med ett anslag på 10¹/₂ millioner kronor skulle vi icke förr än efter 40 år kunna åstadkomma de behof, som här blifvit angifna såsom högst nödvändiga. Om man läser departementschefens yttrande i den nu af mig behandlade frågan, finner man deraf, att han anser, att om man skall uppnå den såsom minimum nödvändig ansedda flytande sjökrigsmaterielen för att skydda rikets kuster och upprätthålla vår neutralitet, måste kraftiga åtgärder vidtagas för att skyndsamt ersätta den föräldrade och föga stridsdugliga äldre krigsmaterielen med tidsenliga fartyg.

Det är på grund af detta statsrådets yttrande som jag önskade, att Riksdagen, vida kraftigare än som nu skett, ville åstadkomma denna materiel, och jag vill genast angifva mitt förslag i detta hänseende.

Jag beklagar att regeringen icke fullt tydligt uttalat både hvad som fordras och äfven den tid, som anses önskvärd för att få fullt komplett denna för vår säkerhet så nödvändiga flytande sjömateriel, och icke heller framlagt sina åsikter om *sjelfva penningfrågan*, ty utan penningar kommer man nu för tiden ingenstans.

Kongl. Maj:t har nu begärt 10¹/₂ millioner kronor på 5 år och att denna summa skulle utgå genom beskattning. Den, som följt med förhållandena de senare tiderna och synnerligast det sista året, vet mer än väl, att beskattningen har hunnit en vidd och en omfattning, sådana, att det är mycket fråga, om den kan med en sådan vidd göra front emot de stora utgifter rörande landförsvarets reorganisation, som vi vid urtima riksdagen lyckligen beslutade.

Jag skulle därför tro, att det vore lämpligare att icke gå den vägen, att skaffa anslag till denna högst nödiga materiel på skatteväg, utan att det vore mera lämpligt att göra så, som jag nu skall be att få framställa.

Statsverks-
propositionen.
(Forts.)

Jag tror nemligen, att fullständigt anskaffande af den krigsmateriel för kongl. flottans räkning, som Kongl. Maj:t i sin nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit, skulle kunna åstadkommas på vida kortare tid än Kongl. Maj:t föreslagit, nemligen på 6 år. Jag hemställer därför, att statsmagtarna anbefalla Riksgäldskontoret upptagandet af ett från de enskilda lånegifvarnes — allmänhetens — sida uppsägbart statslån på 50 millioner kronor, med samma bestämmelser i öfrigt som blifvit fastställda beträffande 1887 års endast från statens sida uppsägbara lån, löpande med $3\frac{6}{10}$ % ränta, att halfårsvis af Riksgäldskontoret utbetalas. Obligationerna böra, till vinnande af nödig skyndsam realisation, kunna säljas till högst 10 % under pari och endast i den mån den nya krigsmaterielen på svenska verkstäder och skeppsvarf hinner tillverkas, dock icke till högre nominelt belopp än 10 millioner kronor årligen. Genom realisation af det ofvan föreslagna obligationsbeloppet till 90 % skulle erhållas 45 millioner kronor, som, löpande med omkring 4 %, skulle fordra för räntans betalande omkring 1,800,000 kronor årligen. För erhållande af denna summa torde lämpligast vara att åsätta all importerad brödsäd, mjöl och gryn, samma tullafgift, som densamma var pålagd före år 1892, hvarigenom, lågt beräknadt, minst 2,500,000 kronor i ökad tullinkomster skulle ingå i statens kassa, till gäldande af dessa räntor.

Jag har med anledning af det blad, som utdelats här i Kammararen och som innehåller uppgifter angående den årliga exporten och importen, gjort en beräkning för hvarje år, och då visar det sig, om jag exempelvis tager år 1893, att en ökad tullafgift på sad och mjöl skulle gått till 3,663,429 kronor. Då är det ändå åtskilliga artiklar rörande brödsäd etc. som icke finnas i detta blad upptagna. Dessa artiklar äro: arter bönor, hafre, vicker, malt, andra slag, ej specificerade, och gryn, ej specificerade slag. Jag tror, att om dessa artiklar tilläggas, med de tullsatser å desamma, som vi hade före år 1892, skulle vi för 1893 kommit upp till 4 millioner kronor. Herrarne se således, att denna så viktiga fråga, att genom en ökad tidsenlig sjökrigsmateriel kunna beskydda våra kustprovinser och förhindra fiendliga anfall på desamma, kan vinna en lycklig lösning utan någon nämnvärd oppoffring, om det ens kan kallas någon sådan.

De som läst Sveriges historia, och det hoppas jag hvar och en af kammarens ledamöter gjort, hafva nog funnit, huru ohyggliga dessa fiendens ströftåg med sina lätta, irreguliera trupper varit, särskildt efter Carl XII:s död och under 1808 och 1809 års krig, då våra kuster härjades, våra städer brändes och verk och inrättningar förstördes samt människor och kreatur bortfördes och en mängd andra ohyggligheter begingos, hvarom jag nu icke vill tala. Det är väl då, mine herrar, möda värdt att söka så hastigt som

Statsverks-
propositionen.
(Forts.)

möjligt förekomma dessa ohyggligheter. Jag tror, att de kostnader, som derpå nu måste nedläggas, komma att gå till vida mindre än hvad de olyckor och förödelse kosta, som ett krig för med sig.

Jag nämnde, att dessa räntor skulle utgå genom ökad tullbeviljning på sådana artiklar, som landet sjelf kan producera. De af herrarne, som någon längre tid varit ledamöter af denna kammare, känna väl mina åsikter i detta fall. Oaktadt jag nära nog står ensam om desamma, kan jag ändå icke neka mig nöjet att ånyo uppträda till försvar för min öfvertygelse, en öfvertygelse, som är grundad på flerfaldiga fakta, hvilka jag antecknat till försvar för densamma, att nemligen tullsatsen i allmänhet betalas af den, som skickar dessa sädes- och mjölartiklar på oss ifrån utlandet, och icke af landet sjelft. Jag vet väl, ty jag följer mycket noga med denna fråga, att det finnes en förening emot spanmåls-tullarne, som bildat sig här i Stockholm och som flitigt utsänder sina flygblad inom alla klasser af vår befolkning i hela riket. Jag har skaffat mig en mängd af dem. Min samling är dock icke komplett, oaktadt jag bedt "salig" Bennich — jag menar "salig" här i kammaren — att han skulle lämna mig dem alla — men han har likväl icke gjort det. Hvad jag fått har emellertid gifvit mig full öfvertygelse, att uppgifterna om dessa s. k. "svälttullar" icke ega någon sanning. Man har uppgifvit, att den kostnad, som för dessa tullar skulle erläggas af det svenska folket, hufvudsakligen af den arbetande klassen, skulle uppgå till 10, ja ända till 15 å 20 millioner kronor om året. De, som känna till förhållandena, finna, huru löjligt ett sådant påstående är. En sådan utgift af svenska folket, isynnerhet af de mindre bemedlade, vore omöjlig att åstadkomma utan att dessa på ett högst kämbart sätt låte sig afhöra. Tvärtom finner man, att insättningarna å såväl post- som de öfriga sparbankerna ökats och de exekutiva auktionerna och konkurserna minskats, allt förhållanden, som långt ifrån att antyda nöd och brist, tvärtom visa en återgång till bättre tider, hvilket ju icke kan vara annat än ganska lyckligt.

Om emellertid regeringen skulle tvifla på sanningen af mina ord, tycker jag, att frågan i och för sig sjelf är så vigtig, att regeringen borde tillförordna en undersökningskomité, som toge frågan om hand i alla dess detaljer. Vidare skulle regeringen genom sina beskickningar på utrikes orter samla nödiga upplysningar och sedan för allmänheten framlägga de vunna resultaten. Min öfvertygelse är, att detta skulle tysta mycket af skriket från herrar frihandlars sida.

Det är åtskilliga synder, som den nuvarande skyddsvänliga regeringen låtit komma sig till last i dessa tullpolitiska frågor, och jag kan icke neka mig nöjet att åtminstone antyda, hvori dessa synder bestå.

Det var en mycket svår verksynd, hvilken regeringen begick, då den år 1892 föreslog en nedsättning af tullen på spanmål och mjöl. Det ändamål, som skulle dermed vinnas, både officiellt och hemligt, blef ingalunda uppfyllt, såsom hvar och en vet.

Såsom underlåtenhetssynd betraktar jag den likgiltighet, som

regeringen visat, att icke låta komma till svenska folkets kunskap rätta förhållandena med prisen på lifsförnödenheter i de olika delarna af landet. Jag har flera gånger, både enskildt och från denna plats, vänligt uppmanat herr finansministern att egna någon uppmärksamhet åt denna högst viktiga fråga, som utgör ett af de hufvudsakligaste vapen i frihandlarnes händer för att förvilla en okunnig allmänhet. Han har dock alltid slagit döförat till.

Det finnes dock ett mycket större land än vårt, der tullarne äro mycket högre än våra och der frihandlarne väsnas kanske värre än här — och det vill icke säga så litet — der undersökningar, sedan långa tider tillbaka, göras rörande handelsförhållandena å de större och viktigare handelsplatserna, marknaderna och städerna i hela Tyskland, för att månatligen få reda på medelprisen, äfvensom maximi- och minimiprisen, på alla födoämnen. Dessa underrättelser inlemnas till vederbörande statsdepartement, bearbetas derstädes och ställas sedan, genom att lemnas till tryckning, till allmänhetens disposition. Der hafva vi, enligt min tanke, ett exempel på huru man borde gå till väga. Alla dessa dyrbara statistiska arbeten finnas ju i statistiska centralbyrån, så att vederbörande myndigheter hafva icke svårt att skaffa sig desamma för att tillse, huru dervid bör tillgå.

Vi hafva, mine herrar, öfver 300 år haft tryckta markegångstaxor i alla rikets provinser. Det var dessa taxor, som icke voro så behagliga för herrar frihandlare, hvarför de indrogos för omkring 20 år tillbaka. Jag tror, att här i kammaren finnes en aktad ledamot, som den tiden var finansminister, och som mycket bidrog till denna indragning. Vidare hade man i de allmänna tidningarne af kongl. kommerskollegium reproducerade uppgifter om medelprisen å lifsmedel och spanmål i de viktigare östersjöstäderna. Äfven dessa uppgifter, som alldeles icke voro vidlyftiga och som, enligt min uppfattning, icke borde hafva skaffat kommerskollegiet något stort besvär, äro från och med den 1 januari detta år indragna, så att nu har allmänheten, för att kunna kontrollera frihandlarnes uppgifter och skrik om ökade pris på födoämnen, icke någon skyddstullvänlig officiel ledning att bestrida desamma.

Detta kan jag icke anse vara klokt gjordt af regeringen. Jag hade visserligen mycket mera att framställa i denna fråga, men jag är gammal och trött och orkar icke längre. Jag får dock vänligen bedja den nuvarande regeringen att litet mera se på jordbrukets behof, som dock är landets modernäring. Ty nu, mine herrar, löpa vi fara att verkligen gå under, till följd af de nu gällande låga spanmålsprisen. Spanmålen är dock vår förnämsta produkt och vår hufvudsakliga försäljningsvara. Nu kunna vi emellertid icke mera reda oss.

Det är visserligen icke annat än från min egen erfarenhet, men jag skall bedja få nämna, att min förvaltare den 18 dennes meddelat mig, att för hvete, gammal tunna, har betalats 16—17 kronor; för råg 10: 62—11: 21; för hafre 8: 33 kronor, allt per gammal tunna. För ärter har jag visserligen fått betaldt 20 kronor, men jag vet, att rätt vackra ärter nu icke betalats mera än 17—19

Statsverkspropositionen.
(Forts.) kronor per tunna. På korn har jag icke kunnat få något anbud. Min förvaltare har telefonerat alla dagar till de stora spanmåls-handlarne, men de hafva icke ens bjudit på det.

Jag har talat med en person i denna kammare, och jag kan gerna nämna hans namn, det är konsul Olsson från Helsingborg, som känner till värdet af dessa nedtryckta spanmålspris mycket bättre än jag, och jag hoppas, att han efter mig måtte begära ordet för att beskrifva, huru ännu mera förtviflad ställningen är för våra jordbrukare. Jag skulle ansett mig fela mot min pligt som svenska folkets ombud, om jag icke, medan jag kunnat, fäst regeringens uppmärksamhet på dessa förhållanden.

Jag ber, att detta mitt yttrande måtte få åtfölja den kongl. statsverkspropositionen till vederbörande utskott.

Efter härmed slutad öfverläggning blef den kongl. propositionen tillika med de i anledning af densamma nu afgifna yttrandena hänvisad till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet den af herr *Pettersson, Carl*, afgifna, under gårdagen bordlagda motionen, n:o 1, om utarbetande af förslag till ändrade bestämmelser i fråga om boställshafvares andel i boställes behållna skogsafkastning.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den af herr *Pettersson, Carl*, med flera afgifna, nästlidna dag bordlagda motionen, n:o 2, angående tillägg till § 10 mom. 1 i reglementet för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt den 22 juni 1892.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet friherre *Alströmers* under gårdagen bordlagda motion, n:o 3, med förslag till ändrad lydelse af §§ 51 och 54 i förordningen angående beviljning af fast egendom samt af inkomst den 3 juni 1892.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet herr *Lithanders* sistlidne dag bordlagda motion, n:o 4, om framläggande af förslag till ändrad lagstiftning angående riksbanken och de enskilda sedelutgivande bankerna.

Föredrogs och godkändes Riksdagens kanslideputerades under gårdagen bordlagda memorial n:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, under sammanträdet aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om krigsdomstolar och rättegången derstädes den 11 juni 1868;

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 16 § i lagen angående lösdrivares behandling den 12 juni 1885;

3:o) med förslag till lag om tillägg till § 26 mom. 1 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883;

4:o) med förslag till lag rörande främmande trosbekännares öfvergång till svenska kyrkan;

5:o) med förslag till lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka;

6:o) med förslag till lag angående tiden för allmänna författningars trädande i kraft; samt

7:o) angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse inom Gotlands län.

Föredrogs och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga skrifvelse till Riksdagen, i anledning af tre vid sistförflutna riksdag beslutade lagförändringar.

Föredrogos, men bordlades på begäran Kongl. Maj:ts nedannämnda, under dagens sammanträde aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ny förordning angående mantalsskrifning;

2:o) med förslag till förordning angående husbondes eller arbetsgifvares ansvarighet för tjenares eller arbetares personliga utskylder; och

3:o) med förslag till vissa ändringar i förordningen angående mantalsspenningarnes utgörande den 24 april 1863.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, denna dag aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående anslag till fullbordande af artillerietablissemnet i Östersund;

2:o) angående gränsreglering emellan den citadellet i Landskrona tillhöriga mark och Landskrona stad;

3:o) med förslag till utgiftsstat för postsparbanken;

4:o) angående rätt till ålderstillägg för jägmästaren i Kalix revir A. R. Brodin;

5:o) angående flyttning af Sillre skogsskola med mera;

6:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

7:o) angående försäljning af den kronan tillhöriga, från ett halft mantal frälse Bengtstorp n:o 1 i Mörbylånga socken af Kalmar län afsöndrade lägenheten Bengtstorp n:o 2;

8:o) angående upplåtelse till Gefle stad af den kyrkoherden derstädes på lön anslagna åker eller vretjord;

9:o) angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Ekeby i Ekeby socken af Östergötlands län;

10:o) angående afsöndring af jord från förra kompanichefsbostället ett mantal Suntack Porsagården, Klockaregården och Klostergården i Skaraborgs län;

11:o) angående upplåtelse å Grängesbergs grufskog af mark till begravningsplats m. m.; samt

12:o) angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Wasabygget n:o 1, $\frac{1}{3}$ mantal, i Kristianstads län.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kongl. Maj:ts under sammanträdet aflemnade nådiga proposition till Riksdagen angående en särskild tilläggsbevillning för år 1895.

Föredrogs och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga skrivelse till Riksdagen om förordnande för en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet; och skulle underrättelse om denna nådiga skrivelses innehåll genom utdrag af protokollet meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

Aflemnades följande motioner:

n:o 5, af herr af *Burén*, om upphäfvande af förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden, den 30 maj 1890;

n:o 6, af herr *Falk*, om beredande af rätt för visst antal befäl och underbefäl vid lifregementet till fot, Smålands grenadiercorps

och Vermlands fältjägarcorps att inträda på allmänna indragningsstaten; samt

n:o 7, af densamme, om höjande af dagaflöningen för det icke garnisonerade infanteriets och kavalleriets korporaler och vice korporaler.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Riksdagens år 1893 församlade revisorers berättelse om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Lothigius* under fjorton dagar från och med morgondagen samt herr *Billing* under tre veckor från och med den 27 i denna månad.

Justerades tolf protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1,³⁶ e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 25 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, under gårdagen bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ny förordning angående mantalsskrifning; samt

2:o) med förslag till förordning angående husbondes eller arbetsgifvares ansvarighet för tjenares eller arbetares personliga utskylder.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nästlidne dag bordlagda nådiga proposition till Riksdagen med förslag till vissa ändringar i förordningen angående mantalspenningarnes utgörande den 24 april 1863.

*Motion om
upphäfvande
af mellanriks-
lagen.*

Föredrogs herr af Buréns under gårdagen bordlagda motion, n:o 5, om upphäfvande af förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden den 30 maj 1890.

Herr Lithander: Vid remissen af denna motion finner jag mig föranlåten inlägga min protest mot syftet af densamma. Enligt min mening finnas många skäl, som tala mot bifall till den gjorda framställningen, men jag anser mig lämpligast böra framhålla blott några af dem, som kunna ega betydelse för köpmän och industriidkare på ömse sidor om Kölen, bland hvilka jag knappt tror det kunna råda mer än en mening, nemligen den att ett upphäfvande af mellanrikslagen skulle medföra oberäknelig skada för svensk och norsk industri och för svensk och norsk handel. Tätta rubbningar genom allför ofta återkommande revisioner tror jag ej heller vara nyttiga, ty de medföra en viss osäkerhet i samfärdseln. Att just nu i detta ögonblick söka åstadkomma en sådan revision är enligt min mening icke af något verkligt behof påkalladt, alldenstund de många och betydande förbättringar, som under senaste åren vidtagits i mellanrikslagen, måste anses ganska tillfredsställande. Såsom ledamot af denna kammare och af bevillningsutskottet har jag varit i tillfälle att inom Riksdagen följa dem, och såsom aktiv köpman har jag derjemte haft tillfälle att iakttaga den välgörande inverkan, som dessa förändringar haft på samfärdseln brödrafolken emellan. Jag tilltror mig icke kunna afgöra, på hvilken sida den öfvervägande fördelen ligger, men säkert är, att fördelarne äro ömsesidiga och att brödrafolken böra eftersträfvä en ostörd ekonomisk samfärdsel.

Det lärer det skyddsvänliga partiet inom Riksdagen till heder att hafva åvägabragt de förbättringar i mellanrikslagen, hvaröfver svenskar och norrmän nu hafva anledning att glädja sig.

Jag hyser den vissa förhoppning, att samma parti skall känna sig obenäget att nu förstöra sitt eget verk, och att tvärtom många röster inom nämnda parti skola höja sig *mot* yrkandet på upphäfvande och uppmana till att fortfarande vidblifva den lugna och besinningsfulla hållning, som är egnad att åt de begge folken bereda ekonomiskt gagn och i sin mån befrämja en lycklig lösning äfven af politiska förvecklingar. Jag anhåller, att dessa ord må få åtfölja motionen till utskottet.

Herr af Burén: Jag har under ett års tid flitigt studerat mellanrikslagen och dithörande förhållanden, och jag har under detta mitt studium kommit underfund med sådana oegentligheter, att jag anser denna lag medföra så stora förluster för vårt land, att

den, såsom den nu är, i sig innebär en stor fara för vårt ekonomiska lif.

Enda ursäkten för den ärade talaren att opponera sig emot denna min motion är att han ej läst densamma, ty, afsedd att bedömas endast ur ekonomisk synpunkt, måste en och hvar, som vill se saken sådan den är, finna att den är fullt berättigad.

*Motion om
upphäfvande
af mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Herr Reuterswärd: När jag nyss kom upp i kammaren och fick höra, att en som förut varit ledamot af bevillningsutskottet likasom jag, då mellanrikslagen reviderades, tänkte uppträda mot syftet i den motion, som här blifvit väckt af herr af Burén, trodde jag, att hans mening tvärtom var att understödja denna motion. Men i hvilketdera fallet visste jag af erfarenhet, att det gagnar till föga eller intet, att vid remissen af en enskild motion den ena eller andra åsigten uttalas, ty det utskott, som får att behandla motionen, vill nog handla temligen själfständigt och efter omständigheterna, utan alla fingervisningar från enskildt håll. Men då en sådan fingervisning lemnats af en gammal ledamot af bevillningsutskottet, hvilken med mig arbetat der under loppet af flere år, och han yttrade att vi borde glädja oss åt det verk, som vi utträttat vid den senaste revisionen af mellanrikslagen, så borde han erinrat sig, att jag och flera med mig icke hörde till de förtjusta öfver det resultat som vanns. Det finnes knappast en paragraf, mot hvilken man icke skulle vilja göra anmärkningar. Det hela blef ett lappverk, och det tillkom genom kompromisser, och snart sagdt det värsta tillägget i hela denna lag var den sista punkten, hvarigenom uppsägningstiden bestämdes till två år i stället för förut tolf månader. Det har nu visat sig intill sista timmen, att tolkningen af denna lag är olika på ömse sidor om Kölen, och den har alltid tolkats till Sveriges nackdel; det har från början till slut stälts så, att vårt grannland haft den största fördelen på sin sida. Det är också naturligt att, när en nation på två millioner människor får göra affärer med en annan på fyra å fem millioner, den förra skall hafva ett större och betydligare handelsområde, än den senare. Men hvarför hafva vi gjort alla dessa eftergifter och uppoffringar? Jo, det är i förhoppning, att ett godt förhållande förr eller senare skulle inträda de båda unionsfolken emellan. Men huru hafva vi lyckats? Jag prisar icke den lycka, som i närvarande stund råder. Min öfvertygelse är, att denna mellanrikslag har tillkommit i den bästa afsigt, för att de båda folkens intressen skulle sammansmälta så mycket som möjligt. Men huru har det gått? Vi hafva byggt jernvägar till gränsorterna, för att svenskar och norrmän skulle kunna såsom bröder komma tidt och ofta tillsammans och försona sig med hvarandra, så att ett godt förhållande bliefve rådande. Har det lyckats? Vi hafva, för att icke upprifva gamla sår, gjort den ena eftergiften efter den andra. Huru har det mottagits? När vi nu se, att här är fråga om att ändra en lag, hvars första paragraf bestämmer, att det ena folket har rättighet att till det andra öfverföra sina produkter tullfritt eller, hvad en del beträffar, mot half tull, så må man väl

*Motion om
upphäfvande
af mellanrik-
lagen.
(Forts.)*

fråga: huru har denna paragraf blifvit tillämpad? Påminna herrarne sig, huru det förhöll sig med margarinfrågan, huru det förhöll sig på senare tiden med boskapssjukan här i landet? Ja, det är så, mina herrar, att det är icke nog med att vi hafva en skriven lag oss emellan. Denna lag tolkas af det ena folket med underkännande af allt sundt omdöme från det andra folkets sida, ty man går så långt, att man säger, att vi hafva icke kompetenta personer i vårt land, som kunna bedöma, om vi hafva boskapspest eller icke här i landet, det kunna endast norska auktoriteter bedöma.

Jag hade önskat, att herr Lithander icke hade protesterat, såsom han sade, utan låtit motionen gå till utskottet sådan den framkommit. Den är väl motiverad, och deri är med faktiska bevis ådagalagdt, huru förhållandet är. Det är också ådagalagdt, att vi uppoffra millioner om året, och hvarför? Jo, för att få uppbära smälek. Det är för dyrt pris för en sådan vara.

Emellertid är min innerliga önskan den, att bevillningsutskottet ville, sin pligt likmätigt, noga beakta frågan och se till, att det är svenska Riksdagen som talar i denna fråga. Vi hafva icke genom att uppsäga denna lag på något sätt förnärmat Norges rätt, ty Norge har samma rätt att uppsäga den, som vi.

Men man skall säga, att ögonblicket är icke lämpligt. När blir det lämpligt i somligas ögon, det vill jag veta? Jag tror, att det är lämpligt just nu och kanske i senaste laget.

Jag önskar all möjlig framgång åt motionen.

Friherre Klinckowström: Efter det anförande, som herr Reuterswärd nyss haft, och i hvilket jag ber att få instämna, har jag icke många ord att yttra. På grund af herr Lithanders anförande vågar jag tro, att han icke fullt tagit reda på motionen. Jag har endast läst ett ganska sakrikt utdrag deraf i de allmänna tidningarna, men deraf finner jag, att herr af Buréns motion är fullt berättigad, och ser jag deri äfven den önskan uttryckt, att bevillningsutskottet måtte göra sig väl reda för denna viktiga fråga. Herr Lithander slutade sitt anförande med en svag politisk anspelning beträffande våra förhållanden till broderlandet. Jag tror, såsom äfven herr Reuterswärd nyss yttrade, att denna fråga kan af svenska Riksdagen afgöras så, som den anser för oss nyttigt, utan att derför våra bröder på andra sidan fjellen böra taga illa vid sig. Och om de skulle så göra — så är min innerliga öfvertygelse — utan att jag derför nu vill ingå i någon detaljerad diskussion i frågan — att den närvarande unionen med Norge är för oss mycket litet värd, så som unionskontraktet är uppsatt för de respektive folken. Och att herrar norrmän genom deras lagliga offentliga organ, *Stortinget*, på ett sorgligt sätt missbrukat lagen och på ett bedröfligt sätt yttrat sig om brödrafolket, det tror jag måste medgifvas af hvar och en, som följer med de allmänna tidningarne. Jag kan icke annat än tacka herr af Burén för den motion, väl genomförd och väl beräknad, som han afgifvit och som utvisar, hvilka betydande förluster den nuvarande mel-

lanrikslagen orsakar svenska undersåtar i handel ochandel. Jag önskar framgång åt hans motion.

Efter härmed slutad öfverläggning hänvisades den nu föredragna motionen till bevillningsutskottet, och skulle dit jemväl öfverlemnas de i anledning af motionen nu afgifna yttrandena.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet herr *Falks* nedannämnda, sistlidne dag bordlagda motioner:

n:o 6, om beredande af rätt för visst antal befäl och underbefäl vid lifregementet till fot, Smålands grenadiercorps och Vermlands fältjägarcorps att inträda på allmänna indragningsstaten; samt

n:o 7, om höjande af dagafflöningen för det icke garnisonerade infanteriets och kavalleriets korporaler och vice korporaler.

Afgåfvos följande motioner:

n:o 8, af herr *Larsson, Liss Olof*, om förhöjning af bränvinstillverkningsafgiften äfvensom af tullen å spritdrycker;

n:o 9, af herr *Wallin*, om höjande af skatten på tillverkning af bränvin;

n:o 10, af herr *Hasselrot*, med förslag till lag angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i 17 kap. rättegångsbalken; samt

n:o 11, af herr *Ölander*, om stadgande af svårare påföljd för oloflig försäljning af vin och maltdrycker i vissa fall.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda.

På framställning af herr *Fosser* beviljades honom ledighet från riksdagsgöromålen under fjorton dagar från denna dag.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,26 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

N:o 3.

Fredagen den 26 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m., och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Justerades protokollet för den 19 innevarande månad.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet följande, under gårdagen bordlagda motioner:

n:o 8, af herr *Larsson, Liss Olof*, om förhöjning af bränvinstillverkningsafgiften äfvensom af tullen å spritdrycker; och

n:o 9, af herr *Wallin*, om höjande af skatten på tillverkning af bränvin.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet herr *Hasselrots* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 10, med förslag till lag angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i 17 kap. rättegångsbalken.

Vid föredragning af herr *Ölanders* under gårdagen bordlagda motion, n:o 11, om stadgande af svårare påföljd för oloffig försäljning af vin och maltdrycker i vissa fall, hänvisades denna motion till ett tillfälligt utskott.

Herr *Wallin*, afgaf en motion, n:o 12, om förhöjning af tullen å spritdrycker.

På gjord proposition hänvisades denna motion till bevillningsutskottet.

Afgåfvos följande motioner:

n:o 13, af herr *Kerfstedt* med flere, angående åvägabringande af utredning i fråga om upprättande inom mellersta Sveriges vestra del af en större asyl för sinnessjuka; och

n:o 14, af herr *Söderberg*, om höjande af tullen å beredda hudar och skinn äfvensom å skodon.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda.

Ledighet från riksdagsgörömlen under fjorton dagar beviljades herr *Håkansson* från och med denna dag samt herr *Nilsson* från och med morgondagen.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,10 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 27 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr statsrådet *Östergren* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o med förslag till lag om förvärfvande och förlust af medborgarrätt; samt

2:o med förslag till lag om enskild själavård, konfirmation och Herrens heliga nattvard samt till lag angående jordfästning.

Justerades protokollet för den 20 i denna månad.

Anmälde och bordlades:

statsutskottets memorial n:o 1, med de till innevarande riksdag afgifna berättelser dels af fullmäktige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret angående det dem lemnade uppdraget i fråga om uppförandet å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken; samt

bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till utskottet afgifna berättelse.

Vid föredragning af herr *Kerfstedts* med fleres under gårdagen bordlagda motion, n:o 13, angående åvägabringande af utredning i

fråga om upprättande inom mellersta Sveriges vestra del af en större asyl för sinnessjuke, hänvisades denna motion till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Söderbergs* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 14, om höjande af tullen å beredda hudar och skinn äfvensom å skodon.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet de under sammanträdet aflemnade kongl. propositionerna.

Friherre *Gripenstedt* väckte en motion, n:o 15, om anslag till anskaffning af nya eldhandvapen åt armén.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Herr *Treffenberg* erhöll ordet och yttrade: På uppmaning af flera bland de i vårt land bildade djurskyddsföreningar och tillika såsom ordförande i styrelsen för den allmänna svenska djurskyddsföreningen, tager jag mig friheten härmed framlägga en motion om meddelande af lagbestämmelser i syfte att vid slag af husdjur minsta möjliga lidande tillfogas djuren.

Efter uppläsandet af den i motionen gjorda hemställan afgaf herr *Treffenberg* samma motion, hvilken erhöll numret 16 och på derom framställd begäran bordlades.

Aflemnades följande motioner:

n:o 17, af herr *Hasselrot*, om utarbetande af förslag till lagbestämmelser i syfte att antingen fullt vitsord må tillerkännas in-teckningsbok eller beståndet af in-teckning för nyttjanderätt, undantag och servitut göras beroende af in-teckningens förnyelse;

n:o 18, af herr *von Strokirch*, om utbytande af föreslagen till-läggsbevillning mot beskattning af maldrycker, m. m.;

n:o 19, af densamme, angående förhöjning i tullen å tobak eller åsättande af accis å förbrukningen deraf; samt

n:o 20, af herr *Fagerholm*, angående amorteringslån från riks-banken åt kommuner för inrättande af fattigarbets-hus och fattig-gårdar.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades friherre *Alströmer* under fjorton dagar från och med den 29 i denna månad, herr *Andersson, Gustaf*, under sexton dagar från nämnde dag samt herr *Wingqvist* under fjorton dagar från den 30 innevarande januari.

Herr talmannen erinrade, att den egentliga motionstiden ginge till ända med morgondagen, och tillkännagaf, att kallelse komme att utfärdas till sammanträde kl. 7 på aftonen nämnde dag, men att sammanträde på förmiddagen då icke skulle hållas.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,15 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
